

Minder papier voor Broerstraat 5

JURGEN TIEKSTRA

VERNIEUWING

WWW.RUG.NL/BROERSTRAATS

Vanaf deze zomer zal *Broerstraat 5* niet langer een puur papieren blad zijn. Twee van de vier jaarlijkse nummers verschijnen straks alleen digitaal, op een nieuw online platform.

Dit keerpunt in de 36-jarige geschiedenis van het alumnimagazine vraagt om reflectie. Want wat zijn de mogelijkheden en onmogelijkheden van een digitaal tijdschrift? En wat betekent het voor de milieubelasting dat weliswaar minder papier en inkt nodig zullen zijn, maar ook meer ruimte op energie-vretende computerservers?

Online journalistiek

Voor de vraag wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn van een digitaal tijdschrift raadplegen we Bart Brouwers, hoogleraar journalistiek. Een voordeel dat *Broerstraat 5* heeft, vertelt hij, is dat het een niet-commercieel blad is en online dus geen verdienmodel nodig heeft. In een klein taalgebied als het Nederlandse is het nu eenmaal veel lastiger online genoeg te verdienen dan in het Engelse. Tegelijkertijd is Brouwers allerm minst pessimistisch over online verdienmodellen, zegt hij. 'Vanmorgen nog heb ik college gegeven over de business-kant van online journalistiek. Op een van mijn slides staan ongeveer tachtig verdienmodellen. Het is echt niet zo dat je alleen afhankelijk bent van advertenties en abonnees.'

Schuldig

Daar komt bij dat een gratis tijdschrift als *Broerstraat 5* zijn eigen lastigheden kent. Een lezer voelt nu eenmaal meer urgentie een blad open te slaan als hij of zij ervoor betaald heeft. Dat weet Brouwers als geen ander. In het verleden was hij hoofdredacteur van de gratis ochtendtabloid *Sp!ts*, dat verspreid werd in het openbaar vervoer. 'Journalisten onderschatten het belang van distributie nog weleens', zegt hij. 'Ons grote voordeel toen was dat *Sp!ts* niet in de bakken op de stations mocht liggen en dus uitge-

E-mailadres bekend?

Vanaf eind juli zal de niet-papieren *Broerstraat 5* in een prettig leesbare versie te vinden zijn op www.broerstraat5-rug.nl.

Abonnees krijgen, wanneer de nieuwe editie online staat, per e-mail een seintje met een link. Lezers wier e-mailadres bij ons niet bekend is, kunnen dit doorgeven aan alumni@rug.nl.

deeld moest worden. Dat maakte het bijna vergelijkbaar met een tijdschrift dat je in je brievenbus krijgt. Want doordat die uitdelers de krant in je hand stopten, voelde je je bijna schuldig hem niet te lezen. Het kan aan mij liggen, maar ik voel me er ook schuldig over een tijdschrift dat ik persoonlijk opgestuurd krijg zo maar bij het oud papier te doen.'

Het is moeilijker datzelfde gevoel op te wekken met een nieuwsbrief die in je mailbox belandt, zegt Brouwers. *Broerstraat 5* zal als digitaal magazine daarom goed moeten nadenken hoe het urgent genoeg blijft voor zijn doelgroep.

Hemelse speeltuin

Natuurlijk staat daar veel tegenover: digitale journalistiek biedt een rijkdom aan mogelijkheden. 'Online is goedkoper, sneller,

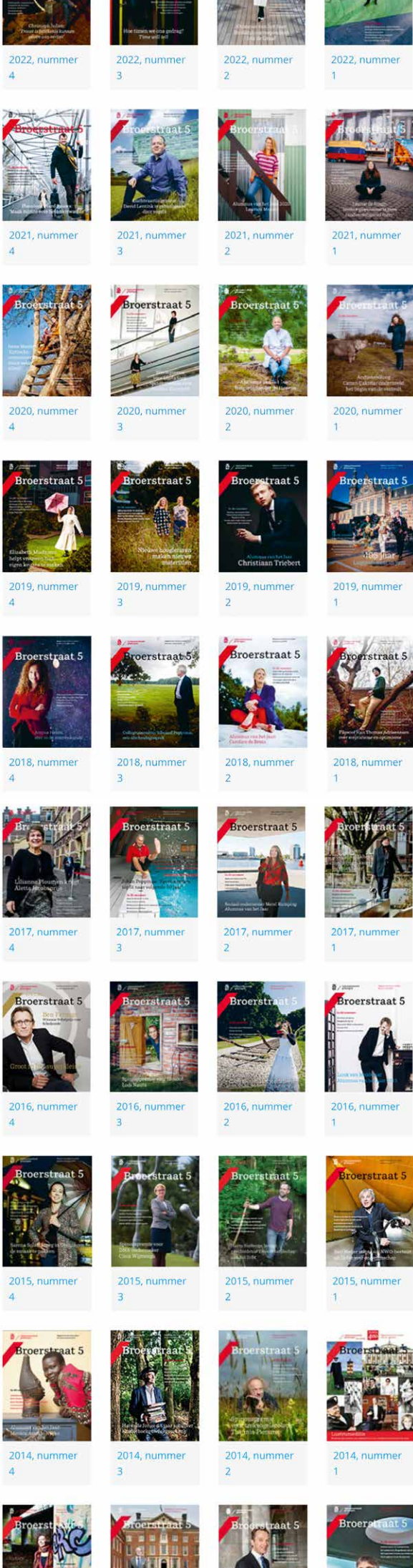
directer, meetbaarder en diverser in mogelijkheden', zegt de hoogleraar. 'Maak maar eens een interactieve infographic op papier; dat lukt niet. Vanuit journalistiek perspectief is het een hemelse speeltuin. Denk aan hoe je een lezer kunt aanspreken op een individueel niveau door keuzemomenten aan te bieden: lees dit verhaal voor meer details hierover, lees dat verhaal voor meer details daarover. In feite kun je in ieders behoefte voorzien.'

Bovendien is het mogelijk het eigen verhalenarchief te herwaarderen. Een langlopend blad als *Broerstraat 5* heeft immers een fortuin aan verhalen opgebouwd. 'Ja, absoluut', reageert Bart Brouwers. Hij noemt een voorbeeld: 'Naast mijn hoogleraarschap heb ik ook een journalistiek bedrijf. Wij schrijven over innovatie en publiceren elke dag vijf of zes artikelen. Maar elke dag worden meer dan tweeduizend artikelen uit ons archief gelezen. Dat archief is enorm belangrijk.'

Milieubeslag

Nu dan het milieu. Wat is beter: papier of digitaal? 'Daar bestaat geen wetenschappelijke consensus over', zegt milieukundige Sanderine Nonhebel. 'Dit komt omdat de mail- en papiersystemen over de wereld enorm verschillen. Nederland behoort tot de koplopers met het recyclen van papier: negentig procent gaat terug. Aan de andere kant verschilt het milieubeslag van elektriciteit enorm. In Noorwegen komt 99 procent uit hernieuwbare bronnen, vooral van waterkracht, en is het milieueffect van het stroomverbruik veel kleiner dan bijvoorbeeld in Polen, waar 80 procent opgewekt wordt in verouderde kolencentrales.'

Een goede bron voor inzichten vindt Nonhebel de organisatie Milieucentraal, die wetenschappelijke kennis naar het publiek

vertaalt. ‘Wat we van hun website leren is dat kringlooppapier niet zonder meer beter is voor het milieu dan nieuw papier. Het ontinkten van het papier is een milieubelastend proces is. Maar ook de transportketen van het papier verzamelen vraagt veel energie. Het niet gebruiken van papier is dus een betere optie dan het gebruiken van gerecycled papier.’

Energieslurpers

Maar wat als papier verleden tijd is en vervangen wordt door de elektronische versie van informatie? ‘Hoewel daarvoor geen vrachtwagens hoeven rond te rijden en geen bomen te worden gekapt, zijn e-mail en e-books ook niet vrij van milieuproblemen’, begint Nonhebel. ‘Het verzenden van een e-mail en downloaden van een e-book is weliswaar goedkoper dan het versturen per post. Maar daarna begint het pas. Computers, telefoons en e-readers moeten regelmatig worden opgeladen. Bezitters van e-readers weten dat je die veel minder vaak hoeft op te laden dan een telefoon. Dat is al een eerste besparingsoptie die je hebt: lees op een e-reader in plaats van op je tablet, telefoon, laptop of desktop. Milieucentraal heeft uitgerekend dat als je meer dan 25 boeken op je e-reader gaat lezen, de aanschaf ervan milieukundig uit kan.’

‘Dat was het lezen, nu het bewaren’, gaat Nonhebel verder. ‘Het opslaan van digitaal materiaal kost energie. De datacentra die overal in de wereld ontstaan, zijn echt slurpers van energie. In Nederland gebruiken ze drie procent van het totale elektriciteitsgebruik. En dat is alleen het gebruik van de datacenters. Bij de meeste bedrijven staan ook nog eigen servers te draaien. Het energiegebruik voor de ICT is acht procent van ons nationale verbruik. Als je digitale informatie online opslaat, is er dus permanent energie nodig om die databestanden in stand te houden. Dat is een groot verschil met het opslaan van gegevens op een memorstick of op een losse harde schijf. Die sluit je alleen aan als je die gegevens wilt ophalen.’

Uiterst efficiënt

Hetzelfde geldt natuurlijk voor een papieren blad dat iemand bewaart. Informatie bewaren op papier klinkt dan ineens uiterst efficiënt en een zegen voor het milieu, in vergelijking met archiveren in de cloud. ‘Het digitaal ontvangen van *Broerstraat 5* is dus op zich goed voor het milieu’, besluit Nonhebel, ‘maar het blad vervolgens tien jaar in je nooit opgeruimde mailbox laten zitten; dat is een waar milieudrama.’

Bart Brouwers

is sinds 2015 hoogleraar journalistiek & media-studies aan de RUG. Ook is hij (mede-)eigenaar van de bedrijven Media52 en Zeelbergmedia. Van 2006 tot 2009 was hij hoofdredacteur van het ochtendtabloid *Sp/its* van de Telegraaf Media Groep.

WWW.RUG.NL/STAFF/B.J.BROUWERS

Sanderine Nonhebel

werkt sinds 1995 bij de RUG en is er universitair hoofddocent bij IREES (Integrated Research on Energy, Environment and Society). Ze richt zich vooral op de milieueffecten van de productie van biomassa voor menselijk gebruik (voedsel, maar ook hout en katoen).

WWW.RUG.NL/STAFF/S.NONHEBEL

Bij de RUG houdt de Green Office zich bezig met de verduurzaming van de universiteit. Een van de medewerkers is student Rik Klement. Hij heeft onder meer bekeken hoeveel energieverbruik het vergt om de digitale bestanden van RUG-studenten en –personeel online op te slaan. Hij schat dat de 42.000 studenten en stafleden van de RUG per jaar 11,3 miljoen kWh verbruiken aan verzending en online opslaan van bestanden. Dat staat gelijk aan het elektriciteitsgebruik van 4500 huishoudens.

www.rug.nl/greenoffice